2024/2098

29.7.2024

NÕUKOGU OTSUS (ÜVJP) 2024/2098,

26. juuli 2024,

millega nimetatakse ametisse Euroopa Liidu eriesindaja Ida-Aafrika järvede piirkonnas

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut, eriti selle artiklit 33 ja artikli 31 lõiget 2,

võttes arvesse liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) Nõukogu kiitis 20. veebruaril 2023 heaks järeldused Ida-Aafrika järvede piirkonda käsitleva uuendatud ELi strateegia kohta, mis sisaldasid nõukogu üleskutset liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale (edaspidi „kõrge esindaja“) esitada ettepanek Ida-Aafrika järvede piirkonda nimetatud ELi eriesindaja ametikoha taastamiseks.

(2) ELi eriesindaja Ida-Aafrika järvede piirkonnas tuleks nimetada ametisse esialgu 12 kuuks.

(3) Nõukogu ja komisjon, keda abistab kõrge esindaja, peaksid tagama kooskõla liidu välistegevuse eri valdkondade vahel Ida-Aafrika järvede piirkonnas ning tegema selleks tihedat koostööd. ELi eriesindaja peaks toetama sellega seoses institutsioone ja tegema nendega koostööd.

(4) ELi eriesindaja täidab oma volitusi olukorras, mis võib halveneda ja takistada Euroopa Liidu lepingu artiklis 21 sätestatud liidu välistegevuse eesmärkide saavutamist,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Euroopa Liidu eriesindaja

Johan BORGSTAM nimetatakse Euroopa Liidu eriesindajaks Ida-Aafrika järvede piirkonnas alates 1. septembrist 2024 kuni 31. augustini 2025. Nõukogu võib poliitika- ja julgeolekukomitee hinnangule tuginedes ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja (edaspidi „kõrge esindaja“) ettepaneku alusel otsustada, et ELi eriesindaja volitusi pikendatakse või need lõpetatakse varem.

Artikkel 2

Poliitilised eesmärgid

ELi eriesindaja volitused on kooskõlas liidu välispoliitiliste eesmärkidega Ida-Aafrika järvede piirkonnas ja nõukogu 20. veebruari 2023. aasta järeldustega Ida-Aafrika järvede piirkonda käsitleva uuendatud strateegia kohta. Kõnealused eesmärgid hõlmavad järgmist:

a) rahu, stabiilsuse ja julgeoleku edendamine Ida-Aafrika järvede piirkonnas, aidates kaasa pingete leevendamisele ja konfliktide ennetamisele ning toetades dialoogi ning kriisidele ja konfliktidele pikaajaliste piirkondlike lahenduste leidmist, eelkõige Kongo Demokraatliku Vabariigi idaosas;

b) oma panuse andmine ebakindluse ja ebastabiilsuse tegurite ja algpõhjuste muutmiseks ühisteks võimalusteks ning Ida-Aafrika järvede piirkonna täieliku potentsiaali realiseerimine;

c) tugevama, terviklikuma ja strateegilisema partnerluse loomine Ida-Aafrika järvede piirkonna riikidega, et suurendada heaolu ja julgeolekut ühiste väärtuste ja huvide alusel.

Artikkel 3

Volitused

Artiklis 2 osutatud poliitiliste eesmärkide saavutamiseks on ELi eriesindajal järgmised volitused:

a) toetada kõrget esindajat nõukogu 20. veebruari 2023. aasta järelduste (Ida-Aafrika järvede piirkonda käsitleva uuendatud strateegia kohta) rakendamisel;

b) luua ja säilitada tihedad kontaktid ja koostöö Ida-Aafrika järvede piirkonna riikidega, eelkõige Kongo Demokraatliku Vabariigi, Burundi, Rwanda ja Ugandaga; laiema piirkonna riikidega, kellel on Ida-Aafrika järvede piirkonnas konkreetsed poliitilised, diplomaatilised, julgeoleku- või majandushuvid, sealhulgas Kongo Demokraatliku Vabariigi ning piirkonna rahu, julgeolekut ja koostööd käsitlevale raamkokkuleppele allakirjutanud riikidega; peamiste piirkondlike organisatsioonide ja foorumitega, kelleks on Aafrika Liit (AL), Ida-Aafrika Ühendus (EAC), Lõuna-Aafrika Arenguühendus (SADC), Kesk-Aafrika Riikide Majandusühendus (ECCAS), Ida-Aafrika järvede piirkonna rahvusvaheline konverents (ICGLR), Ida-Aafrika järvede piirkonna riikide majandusühendus ning Ida- ja Lõuna-Aafrika ühisturg (COMESA); Ühinenud Rahvaste Organisatsiooniga, eelkõige ÜRO peasekretäri erisaadikuga Ida-Aafrika järvede piirkonnas ja ÜRO stabiliseerimismissiooniga Kongo Demokraatlikus Vabariigis (MONUSCO); rahvusvaheliste finantsinstitutsioonidega; sarnaselt meelestatud rahvusvaheliste partneritega ning muude juhtivate piirkondlike ja rahvusvaheliste osalejatega; samuti asjaomaste valitsusväliste osalejatega, nagu kohalikud omavalitsused ja kogukonnad, kodanikuühiskond, uurimisinstituudid, meedia ja erasektor;

c) toetada piirkondlikke vahendus- ja hõlbustamispüüdlusi, nagu Luanda ja Nairobi protsessid, ning vajaduse korral ja asjaomaste osapoolte ja sidusrühmade taotlusel osaleda otseselt vahendustegevuses, vahendamise toetamises ja dialoogis, et säilitada ja taastada rahu igas etapis ja kõigil tasanditel, sealhulgas toetades läbirääkimisi relvarahu ja rahukokkulepete üle, ning edendada kodanikuühiskonna, naiste ja noorte kaasamist rahu tagamise kõikides etappides;

d) esitada nõuandeid ja anda aru liidu võimaluste kohta toetada konfliktide ennetamist, rahuprotsesse ning stabiliseerimise ja rahu kindlustamise algatusi. Sellega seoses võib ELi eriesindaja koostöös asjaomaste sidusrühmadega aidata toetada relvarahu- ja rahukokkulepete ning muude seonduvate kokkulepete täitmist, sealhulgas toetades seiret nende täitmise üle ja võttes osalejate suhtes diplomaatilisi meetmeid, kui kokkuleppeid ei täideta;

e) anda konflikti- ja sootundlikku nõu seoses piirkondliku stabiliseerimise ja relvastatud rühmituste desarmeerimise, demobiliseerimise ja taasintegreerimise ning julgeolekusektori reformiga Kongo Demokraatlikus Vabariigis, seda ka MONUSCO väljaviimise kontekstis;

f) aidata kaasa piirkondlikele jõupingutustele, mille eesmärk on ennetada konflikte ning muuta ebakindluse ja ebastabiilsuse algpõhjused ühisteks võimalusteks, edendades piirkondlikku koostööd ja integratsiooni, sealhulgas seoses hea valitsemistava ja õigusriigi põhimõttega; keskenduda eelkõige loodusvarade ebaseadusliku kasutamise ja nendega ebaseadusliku kauplemise probleemile ning toetada algatusi, mille eesmärk on töötada välja Aafrika juhitav loodusvarade majandamise mudel, mis on kestlik, õiglane, keskkonnahoidlik ja põhineb inimõigustel, sealhulgas erasektori ja kodanikuühiskonna kaasamise kaudu;

g) edendada humanitaarabi põhimõtteid ja juurdepääsu humanitaarabile, rahvusvahelise humanitaar- ja inimõigustealase õiguse austamist, õiguskaitse kättesaadavust, õigusalast koostööd ja üleminekuperioodi õigusemõistmise mehhanisme, pöörates erilist tähelepanu seksuaalse ja soolise vägivalla ning naiste ja laste õiguste rikkumise, sealhulgas sunniviisilise värbamise käsitlemisele;

h) aidata Ida-Aafrika järvede piirkonna arvamusliidritel paremini mõista liidu rolli ja toetada strateegilist ja proaktiivset teavitustegevust liidu eesmärkide kohta piirkonnas.

Artikkel 4

Volituste täitmine

1. ELi eriesindaja vastutab oma volituste täitmise eest, tegutsedes kõrge esindaja alluvuses.

2. Poliitika- ja julgeolekukomiteel on ELi eriesindajaga eelissidemed ning ta on eriesindaja peamine kontaktorgan nõukogus. Poliitika- ja julgeolekukomitee annab ELi eriesindajale tema volituste raames strateegilisi juhtnööre ja poliitilisi suuniseid, ilma et see piiraks kõrge esindaja volitusi.

3. ELi eriesindaja kooskõlastab oma tegevuse tihedalt Euroopa välisteenistuse ja komisjoni asjaomaste osakondadega.

4. ELi eriesindaja teeb tihedat koostööd Ida-Aafrika järvede piirkonnas asuvate liidu delegatsioonidega.

5. ELi eriesindaja asub Euroopa välisteenistuse peakorteris ja külastab korrapäraselt Ida-Aafrika järvede piirkonda.

Artikkel 5

Rahastamine

1. ELi eriesindaja volituste täitmisega seotud kulude katmiseks ajavahemikul 1. septembrist 2024 kuni 31. augustini 2025 ette nähtud lähtesumma on 1 500 000 eurot.

2. Kulusid hallatakse vastavalt liidu üldeelarve suhtes kohaldatavatele menetlustele ja normidele.

3. Kulude haldamise kohta sõlmitakse ELi eriesindaja ja komisjoni vahel leping. ELi eriesindaja annab kõigist kuludest aru komisjonile.

Artikkel 6

ELi eriesindaja meeskonna moodustamine ja koosseis

1. ELi eriesindaja vastutab oma volituste ja talle eraldatud vastavate rahaliste vahendite piires oma meeskonna (edaspidi „ELi eriesindaja meeskond“) moodustamise eest. ELi eriesindaja meeskonda kuuluvad vastavalt volitustele konkreetsetes poliitikaküsimustes pädevad isikud. ELi eriesindaja teavitab nõukogu ja komisjoni viivitamata ELi eriesindaja meeskonna koosseisust.

2. Liikmesriigid, liidu institutsioonid ja Euroopa välisteenistus võivad teha ettepaneku töötajate lähetamiseks ELi eriesindaja juurde. Lähetatud töötajate töötasu katab vastavalt kas asjaomane liikmesriik, liidu institutsioon või Euroopa välisteenistus. Liikmesriikide poolt liidu institutsioonidesse või Euroopa välisteenistusse lähetatud eksperdid võib määrata ka ELi eriesindaja meeskonna juurde. Rahvusvahelistel lepingulistel töötajatel peab olema liikmesriigi kodakondsus.

3. Kõik lähetatud töötajad jäävad neid lähetanud liikmesriigi või liidu institutsiooni või Euroopa välisteenistuse haldusalluvusse ning täidavad oma kohustusi ja tegutsevad ELi eriesindaja volituste huvides.

4. ELi eriesindaja meeskond paigutatakse kokku asjaomaste Euroopa välisteenistuse osakondade või liidu delegatsioonidega, et tagada nende tegevuse sidusus ja järjepidevus. ELi eriesindaja hõlbustab liidu esinduse taasavamist Gomas (Kongo Demokraatlik Vabariik), sealhulgas lähetades sinna ajutiselt töötajaid ELi eriesindaja meeskonnast.

Artikkel 7

ELi eriesindaja ja ELi eriesindaja meeskonna liikmete privileegid ja immuniteedid

ELi eriesindaja ja ELi eriesindaja meeskonna liikmete volituste täitmiseks ja sujuvaks toimimiseks vajalikud privileegid, immuniteedid ja täiendavad tagatised lepitakse kokku vastuvõtva osapoole või vastuvõtvate osapooltega. Liikmesriigid, Euroopa välisteenistus ja komisjon annavad selleks kogu vajaliku toetuse.

Artikkel 8

ELi salastatud teabe kaitse

ELi eriesindaja ja tema meeskonna liikmed järgivad nõukogu otsusega 2013/488/EL ([1]) kehtestatud julgeolekupõhimõtteid ja miinimumstandardeid.

Artikkel 9

Juurdepääs teabele ja logistiline tugi

1. Liikmesriigid, komisjoni talitused, Euroopa välisteenistus ja nõukogu peasekretariaat tagavad, et ELi eriesindajale võimaldatakse juurdepääs mis tahes asjakohasele teabele.

2. Vastavalt vajadusele pakuvad Ida-Aafrika järvede piirkonnas logistilist tuge liikmesriigid või piirkonnas asuvad liidu delegatsioonid või mõlemad.

Artikkel 10

Julgeolek

ELi eriesindaja võtab oma otsesesse alluvusse kuuluvate töötajate julgeoleku tagamiseks kõik otstarbekad meetmed, toimides kooskõlas liidu poliitikaga Euroopa Liidu lepingu V jaotise alusel väljapoole liitu operatiivülesannete täitmisele lähetatud töötajate julgeoleku kohta ning vastavalt oma volitustele ja julgeolekuolukorrale oma vastutuspiirkonnas, tehes eelkõige järgmist:

a) koostab Euroopa välisteenistuse suunistele tuginedes eriomase julgeolekukava, milles nähakse ette konkreetsed füüsilised, organisatsioonilised ja menetluslikud julgeolekumeetmed, millega reguleeritakse isikkoosseisu liikmete ohutu liikumise korda vastutuspiirkonda ja vastutuspiirkonnas ning julgeolekualaste juhtumite ohjamist, ning mis hõlmab erandolukorra lahendamise plaani ja evakueerimisplaani;

b) tagab vastutuspiirkonnas valitsevatele tingimustele vastava kõrge riski kindlustuskaitse kõigile väljapoole liitu lähetatud isikkoosseisu liikmetele;

c) tagab, et kõik ELi eriesindaja meeskonna väljapoole liitu lähetatud liikmed, sealhulgas kohapeal tööle võetud lepingulised töötajad, on saanud enne vastutuspiirkonda saabumist või sinna saabudes asjakohase julgeolekukoolituse, mis tugineb Euroopa välisteenistuse poolt sellele piirkonnale määratud riskiastmele;

d) tagab, et kõik korrapäraste julgeolekuhindamiste tulemusel esitatud kokkulepitud soovitused viiakse ellu, ning esitab nende elluviimise ja muude julgeolekuküsimuste kohta nõukogule, kõrgele esindajale ja komisjonile kirjalikke aruandeid korrapäraste eduaruannete ja volituste täitmist käsitleva täieliku lõpparuande raames.

Artikkel 11

Aruandlus

ELi eriesindaja esitab kõrgele esindajale, Euroopa välisteenistusele ning poliitika- ja julgeolekukomiteele korrapäraselt suulisi ja kirjalikke aruandeid. Vajaduse korral annab ELi eriesindaja aru ka töörühmadele. Korrapärased kirjalikud aruanded edastatakse COREU-võrgu kaudu. ELi eriesindaja võib kõrge esindaja või poliitika- ja julgeolekukomitee soovitusel esitada aruandeid välisasjade nõukogule. ELi eriesindajale võib teha ülesandeks Euroopa Parlamendi teavitamise.

Artikkel 12

Koordineerimine

1. ELi eriesindaja aitab kaasa liidu tegevuse ühtsuse, järjepidevuse ja tõhususe saavutamisele ning aitab tagada, et liidu vahendeid ja liikmesriikide meetmeid kasutatakse järjepidevalt liidu poliitiliste eesmärkide saavutamiseks. ELi eriesindaja tegevus kooskõlastatakse Euroopa välisteenistuse ja komisjoni tegevusega. ELi eriesindaja teavitab korrapäraselt liidu delegatsioone ning Ida-Aafrika järvede piirkonnas olevate liikmesriikide missioone.

([1]) Nõukogu 23. septembri 2013. aasta otsus 2013/488/EL ELi salastatud teabe kaitseks vajalike julgeolekueeskirjade kohta (ELT L 274, 15.10.2013, lk 1).

2. Kohapeal tehakse tihedat koostööd liidu delegatsioonide juhtide ning liikmesriikide missioonide juhtidega. Nad teevad kõik endast sõltuva, et aidata ELi eriesindajat tema volituste täitmisel. Sel eesmärgil teeb ELi eriesindaja koostööd ka teiste kohapeal asuvate rahvusvaheliste ja piirkondlike osalejatega.

Artikkel 13

Läbivaatamine

Käesoleva otsuse rakendamine ja selle sidusus teiste liidu meetmetega Ida-Aafrika järvede piirkonnas vaadatakse korrapäraselt läbi. ELi eriesindaja esitab nõukogule, kõrgele esindajale ja komisjonile korrapäraselt eduaruanded ning hiljemalt 31. maiks 2025 täieliku lõpparuande volituste täitmise kohta.

Artikkel 14

Jõustumine

Käesolev otsus jõustub selle vastuvõtmise päeval.

Brüssel, 26. juuli 2024

Nõukogu nimel

eesistuja

BÓKA J.